

dr Alen Kapidžić
Fakultet tjelesnog odgoja i sporta Tuzla

mr Azer Korjenić
Nastavnički fakultet Mostar

Transformacioni efekti situaciono-motoričkih sposobnosti u košarci studenata prve i druge godine studija

UDK 796.012.1:796.323.2-057.87 (497.6 Mostar)

Sažetak

Osnovni cilj ovog istraživanja je utvrđivanje kvantitativnih promjena situaciono-motoričkih sposobnosti u košarci studenata prve i druge godine studija Nastavničkog fakulteta, Odsjeka za sport i zdravlje u Mostaru. Da bi se utvrdili efekti do kojih je došlo pod utjecajem predviđenog programa košarke u različitom vremenskom trajanju, koristit će se multivarijantna analiza kovarijanse.

Ključne riječi: studenti, program nastave, situaciona motorika, transformacija

Uvod

U posljednje dvije decenije, bilježimo snažan napredak košarke u svim domenima njenog postojanja. Jedan od uzroka razvoja je i sve veća masovnost. Postalo je potpuno jasno da priroda košarkaške igre izvanredno odgovara prirodi i duhu savremenog doba i mladog čovjeka u njemu. Očigledno, civilizacijska uloga košarke se promijenila – jedna od običnih sportskih igara, koja okuplja određenu kategoriju ljudi, postala je važna aktivnost širokih masa i mladih ljudi sa svih meridijana. Danas je košarka igra, profesija, hobi, djelatnost, aktivnost, stil života, ponekad i mnogo više. Stoga je logično, reklo bi se, i nužno, da univerziteti posvete značajnu pažnju ulozi košarke u

obrazovnom procesu. Naročito važnu i odgovornu ulogu treba da imaju kadrovske škole sa savremenim programima i stručnim kadrovima .

Specifična struktura kretanja po parketu, uz brze transformacije u napadu i odbrani, zahtijeva od košarkaša brzinu ekscitatornih procesa u regulaciji pokreta i kretanja, u cilju snalaženja u mnogim novonastalim situacijama. S obzirom na izrazitu kompleksnu strukturu košarke, zahtjevi vezani za kognitivne (intelektualne) procese igrača su na visokom nivou, jer su istraživanja pokazala da se košarkaši ubrajaju u grupu vrlo inteligentnih sportista.

Da bi se odgovorilo na sve imperativne koje košarkaška igra nameće, potrebno je osigurati adekvatnu kondicionu pripremljenost cijelog lokomotornog aparata. Razvoju i popularnosti košarke doprinosi i sve veća usavršenost kineziologa-pedagoga-trenera u timskom radu.

Metodologija istraživanja

Uzorak ispitanika

Ispitivanje je provedeno na uzorku od 70 studenata I i II godine Nastavničkog fakulteta Odsjeka za sport i zdravlje u Mostaru, muškog spola, klinički zdravih, bez izrazitih morfoloških i lokomotornih oštećenja. Uzorak od 70 ispitanika nije zasnovan ni na kakvim kriterijima, a u uzorak su ušli svi studenti koji su redovno pohađali praktičnu nastavu iz predmeta Košarka. Ispitanici su podijeljeni u dvije grupe. Prvu grupu (N=35) činili su studenti druge godine, koji su predmet Košarka realizirali u dva semestra, s fondom 2+2 sata predavanja i vježbi, dok je druga grupa sastavljena od (N=35) studenata prve godine koji su slušali nastavu iz Košarke u jednom semestru, s fondom 2+2 sata predavanja i vježbi.

Uzorak varijabli

Za procjenu situaciono-motoričkih sposobnosti košarkaša primijenit će se slijedeća baterija testova:

Testovi za procjenu preciznosti dodavanja lopte korišteni su:

1. Elevaciona preciznost dodavanja lopte jednom rukom sa strane (SKPEP1)

2. Horizontalna preciznost dodavanja lopte s dvije ruke s grudi (SKHOR)

Testovi za procjenu preciznosti ubacivanja lopte su:

3. Ubacivanje lopte u koš s iste udaljenosti i različitog pravca (SKPUIU)
4. Ubacivanje lopte u koš iz istog pravca i različite udaljenosti (SKPUIP)

Testovi za procjenu sposobnosti manipuliranja loptom

su:

5. Odbijanje lopte jednom rukom u skoku o tablu (SKKOL1)
6. Vođenje lopte na mjestu (SKKVLM)

Testovi za procjenu efikasnosti kretanja sa i bez lopte

su:

7. Vođenje lopte 5x5 (SKBV5M)
8. Vođenje lopte oko stalaka (SKBVOS)
9. Trčanje naprijed-nazad (SKBT53)

Testovi za procjenu snage izačaja lopte

10. Izbacaj lopte tehnikom skok-šuta (SKFBSS)
11. Bacanje lopte tehnikom dvije ruke s grudi (SKFBL2)

Rezultati i diskusija

Multivarijantna analiza kovarijanse u prostoru varijabli situaciono-motoričkih sposobnosti

Na osnovu rezultata koje smo dobili u Tabeli 1, vidimo da su razlike između grupa na statistički značajnom nivou (p-level. 00). Rezultati iz ove Tabele nam govore da se grupe razlikuju na globalnom nivou, a koje varijable najviše doprinose toj razlici vidjeti ćemo na osnovu rezultata u Tabeli 2.

	Value	p-level
Wilks' Lambda	0.55	
Rao R Form 2 (10, 49)	3.97	0.00
Pillai-Bartlett Trace	0.45	
V (10,49)	3.97	0.00

Tabela 1

Rezultati u tabeli 2, govore nam u kojim se primijenjenim situaciono-motoričkim varijablama grupe najviše razlikuju, tj. u

kojim varijablama postoji statistički značajna razlika između grupa. Na osnovu dobijenih rezultata, vidimo da se grupe statistički značajno razlikuju u slijedećim varijablama: SKHOR - horizontalna preciznost dodavanja lopte s dvije ruke s grudi; SKPUIU - ubacivanje lopte u koš s iste udaljenosti i različitog pravca; SKPUIP – ubacivanje lopte u koš iz istog pravca i različite udaljenosti; i u varijabli SKBVOS - vođenje lopte oko stalaka.

	Mean sq	Mean sq	F(df1,2)	
	Effect	Error	1,58	p-level
SKPEP1I	9.84	24.72	0.40	0.53
SKHORI	45.03	7.02	6.41	0.01
SKPUIUI	31.44	3.73	8.44	0.01
SKPUIPI	62.22	2.63	23.68	0.00
SKKOL1I	58.71	40.93	1.43	0.24
SKKVLM1	63.16	71.21	0.89	0.35
SKBV5MI	0.04	2.41	0.02	0.90
SKBVOSI	30.56	4.50	6.80	0.01
SKFBSSI	0.18	2.16	0.08	0.77
SKFBL2I	2.92	2.45	1.19	0.28

Tabela 2

Means (azerp. sta)										
Rao R (10,49)=3.97; p<.0005										
	SKPEP1I	SKHORI	SKPUIUI	SKPUIPI	SKKOL1I	SKKVLM1	SKBV5MI	SKBVOSI	SKFBSSI	SKFBL2I
1	21.19	21.22	8.33	8.36	14.56	34.22	10.36	12.79	9.51	11.78
2	15.15	18.18	4.35	3.53	9.50	24.18	10.16	15.64	9.34	12.31

Tabela 3

Means (azerpo. sta)										
Rao R (10,49)=3.97; p<.0005										
	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.	Covar.
	SKPEP1F	SKHORF	SKPUIUF	SKPUIPF	SKKOL1F	SKKVLMF	SKBV5MF	SKBVOSF	SKFBSSF	SKFBL2F
1	23.61	21.72	7.56	5.72	15.33	32.08	9.68	14.69	10.04	13.02
2	27.26	28.47	11.12	11.44	18.41	41.71	10.33	12.83	10.48	12.84

Tabela 4

Adjusted means (azerpo.sta)										
Rao R (10,49)=3.97; p<.0005										
	SKPEPII	SKHORI	SKPUTUI	SKPUUPI	SKKOLII	SKKVLMI	SKBV5MI	SKBVOSI	SKFBSSI	SKFBL2I
1	18.92	21.30	7.68	7.83	13.86	31.10	10.21	12.89	9.33	11.64
2	17.42	18.10	5.00	4.06	10.20	27.30	10.31	15.53	9.53	12.45

Tabela 5

U Tabelama 3 i 4 prikazane su aritmetičke sredine primijenjenih situaciono-motoričkih varijabli na inicijalnom i na finalnom mjerenju.

U Tabeli 5 dobijeni parametri ukazuju u kojim varijablama i koja od grupa ima najveću dinamiku prirasta analiziranih dimenzija. Na osnovu dobijenih rezultata, vidimo da su ispitanici prve grupe više napredovali u svim navedenim varijablama koje su pokazale statistički značajne promjene.

Na osnovu ovako dobijenih pokazatelja, možemo reći da je fond nastavnih sati nedovoljan, što pokazuju rezultati ispitanika iz druge grupe koji imaju manji napredak u odnosu na ispitanike iz prve grupe.

Ovakvi pokazatelji govore da bi trebalo povećati fond nastavnih sati, što bi sigurno doprinijelo unapređenju košarkaške igre, čime bi se odgovorilo na izazove pred kojim se nalaze sve tekovine savremenog doba, a u koje spada i košarka.

Zaključak

Istraživanje je provedeno na uzorku od 70 ispitanika I i II godine studija Nastavničkog fakulteta Odsjeka za sport i zdravlje u Mostaru. Ispitanici su podijeljeni u dvije grupe, a prvu grupu (N = 35) su sačinjavali studenti druge godine, koji su predmet Košarka realizirali u dva semestra, a drugu grupu (N=35) sačinjavali su studenti prve godine, koji su istu nastavu realizirali u jednom semestru.

U ovom radu istraživali smo:

Prostor situaciono-motoričkih sposobnosti koji je predstavljen s 10 varijabli.

Istraživanje je pokazalo da su motoričke sposobnosti izrazito značajne za realizaciju situaciono-motoričkih struktura u kojim one predstavljaju realnu biomehaničku osnovu, bilo kao faktori koji olakšavaju, ili kao faktori koji otežavaju izvođenje zadatka.

Na osnovu rezultata koje smo dobili unutar multivarijantne analize kovarijanse u prostoru varijabli situaciono-motoričkih sposobnosti, vidimo da najveću dinamiku prirasta ispitanici iz prve grupe imaju u sljedećim varijablama:

- SKHOR - horizontalna preciznost dodavanja lopte s dvije ruke s grudi,
- SKPUIU - ubacivanje lopte u koš s iste udaljenosti i različitog pravca,
- SKPUIP - ubacivanje lopte u koš iz istog pravca i različite udaljenosti,
- SKBVOS - vođenje lopte oko stalaka.

Poboljšanje u testovima situaciono-motoričkih sposobnosti zahtijeva optimalno razvijene i bazično-motoričke sposobnosti, a na varijable koje su pokazale statistički značajne promjene, veliki utjecaj imaju varijable fleksibilnosti, eksplozivne snage i koordinacije.

Na osnovu rezultata, možemo zaključiti da su ispitanici iz prve grupe postizali bolje rezultate u testovima situaciono-motoričkih sposobnosti u odnosu na ispitanike iz druge grupe.

Ovakvi pokazatelji govore da bi trebalo povećati fond nastavnih sati na Odjeku sport i zdravlje u Mostaru, što bi doprinijelo unapređenju nastave, čime bi se odgovorilo na izazove pred kojim se nalaze sve kulturološke tekovine savremenog doba, u koje spada i košarka, kao zanimljiv i koristan sport.

Literatura

1. Nožinović, Z, Nožinović, F, *Košarka – Tehnika i taktika igre*, Tuzla, 1994.
2. Nožinović, F, *Relacije između nekih motoričkih dimenzija i usješnosti u košarci*, Zbornik radova, Tuzla, 1997.
3. Hadžikadunić, M, Mađarević, M, *Metodika nastave tjelesnog odgoja*, Zenica, 2004.